

Zelf datasets aanmaken en delen

DataverseNL biedt netwerk van data-repositories

Online opslaan, delen en registreren van onderzoeksgegevens, gedurende de onderzoeksperiode tot aan de voorgeschreven termijn van tien jaar na de voltooiing ervan. Dat is DataverseNL.
Marion Wittenberg

Sinds 2014 is DataverseNL een dienst van DANS. Elf universiteiten, twee hogescholen en een KNAW-onderzoeksinstituut maken er op dit moment gebruik van. Medio februari is de migratie naar 4.6 gereedgekomen, hierdoor is de userinterface gebruikersvriendelijker en ziet de website er mooier uit.

Maatwerk per instelling

Het principe achter DataverseNL is dat DANS de technische infrastructuur beheert, maar dat de participerende instellingen zelf verantwoordelijk zijn voor het gebruik en het datamanagement van hun DataverseNL-repositories. De invulling kan per instelling verschillen. Bij sommige instellingen kunnen onderzoekers zelf datasets aanmaken, maar worden deze pas gepubliceerd na controle door een datamanager. Bij andere instituten heeft de onderzoeker uitgebreidere rechten. Datasets worden aangemaakt in zogenaamde dataverses, zelfstandige eenheden waarin het databeheer

Het onderzoeksteam RiverCare. foto RiverCare

plaatsvindt. Per dataverse is het mogelijk om te variëren in gebruikersrollen, zoals administrator, dataverse curator, dataset creator of groeplid. Datasets kunnen gedeeld worden voordat ze zijn gepubliceerd, dit maakt DataverseNL met name zeer geschikt voor het delen van data tijdens onderzoek. De dienst is disciplineafhankelijk.

De adviesraad bepaalt

De software waar DataverseNL gebruik van maakt, wordt ontwikkeld door het *Institute for Quantitative Social Science* (IQSS) van Harvard (VS). Voor Nederland ontwikkelt DANS, in nauwe samenwerking met IQSS, een aantal aanpassingen. Zo is

het voor Nederlandse gebruikers mogelijk om in te loggen met hun lokale account via SURFconext. Verder maakt DataverseNL gebruik van handles als Persistent Identifier. Momenteel wordt er gewerkt aan een automatische archiveringsinterface met het langtermijnarchief van DANS en 4TU.Datacentrum. Het beleid achter de ontwikkelingen van DataverseNL wordt bepaald door de adviesraad, waarin alle participerende instituten zitting hebben.

Maakt uw instelling nog geen gebruik van DataverseNL, maar bent u geïnteresseerd in de mogelijkheden, neem contact met ons op.
dataverse.nl

Rivieren vol data

In het NWO gefinancierde onderzoeksprogramma RiverCare werken promovendi, postdocs en junior onderzoekers van de universiteiten Twente, Delft, Wageningen, Utrecht en Nijmegen samen om de gevolgen van de aanpassingen aan het Nederlandse rivierenstelsel te onderzoeken. Er worden uiteenlopende gegevens verzameld waaronder data op het gebied van hydraulica, morfologie en ecologie. De RiverCare-onderzoeksgroep verkent momenteel hoe zij de DataverseNL-functionaliteit het beste kan inzetten voor de data behorende bij hun eerste publicaties.
ncr-web.org/rivercare/about

GELEZEN

The Datafied Society Studying Culture through Data. Edited by Mirko Tobias Schaefer and Karin van Es
René van Horik

Omdat digitale data steeds belangrijker worden, zijn deze voor onderzoekers in toenemende

mate een bron voor het bestuderen van de maatschappij. Deze *dataficatie* van de samenleving vergt nieuwe middelen om menselijk gedrag te begrijpen en te monitoren. 'The datafied society' beoogt een theoretische en methodologische toolkit te zijn voor onderzoekers die cultuur willen bestuderen op basis van digitale data. Het boek bespreekt de rol en bruikbaarheid van Big Data en introduceert methoden om deze te analyseren en te visualiseren. Ook politieke en ethische vragen over de verzameling, behandeling en presentatie van data komen aan bod. Het boek bevat 19 bijdragen onderverdeeld in vier secties: *Studying Culture through Data*, *Data Practices in Digital Data Design*, *Research Ethics* en *Key Ideas in Big Data Research*. De auteurs zijn afkomstig uit verschillende disciplines zoals media-studies, computerwetenschap en sociale wetenschappen.

nl.aup.nl/books/9789462981362-the-datafied-society.html

COLUMN

Kwetsbare data

De afgelopen jaren heb ik mij beziggehouden met christelijke jeugdliteratuur. Vooral met protestantse en katholieke jeugdverhalen over jodenbeking, want daar ging mijn proefschrift over. In totaal vond ik ruim tachtig van dergelijke jeugdverhalen. In sommige bekeringsverhalen gaat het er opvallend ruig aan toe. Kinderen die zich tot het christendom bekeren, worden door hun joodse ouders of grootouders bruut mishandeld en soms zelfs vermoord. In een populair katholiek verhaal wordt een jonge joodse jongen eerst uitgehongerd en vervolgens gekruisigd door zijn vader, met behulp van de rabbijn. Mede vanwege dit grove geweld was ik zeer geïnteresseerd in de receptie van deze jeugdverhalen. Daarom heb ik zo veel mogelijk recensies bij elkaar gezocht, wat een hele klus was.

Een van de rijkste bronnen bleek uiteindelijk achterderug.nl, een particuliere website over christelijke jeugdliteratuur van Rens Strijbos. Op achterderug.nl staan de bibliografische gegevens van duizenden zondagsschoolboekjes, vaak samen met informatie over

de auteur, foto's en soms het complete jeugdboek in pdf-formaat. Daarnaast verzamelde Strijbos van duizenden christelijke jeugd-uitgaven de besprekingen, die eveneens op zijn site te vinden zijn. Van de door mij onderzochte jeugdverhalen over jodenbeking vond ik uiteindelijk ruim 140 besprekingen, in allerlei bronnen. Overigens wordt in geen van die recensies het excessieve geweld in deze verhalen genoemd, laat staan afgekeurd, maar dat terzijde.

Ik vind de site van Strijbos geweldig en stuur hem sinds enige tijd zo veel mogelijk aanvullingen, maar iedere site van een particulier is per definitie kwetsbaar. Bovendien is lang niet iedereen met achterderug.nl bekend. Voor bibliografische gegevens en de locatie van boeken kijken de meeste mensen in PiCarta of WordCat. De belangrijkste bron

voor informatie over jeugdboeken is het Centraal Bestand Kinderboeken (CBK). Deze databank bevat ruim 251.000 beschrijvingen van voornamelijk Nederlandstalige kinderboeken, tijdschriften en centsprenten, plus zo'n 65.000 beschrijvingen van boeken en tijdschriftartikelen over jeugdliteratuur.

Bij mijn weten bevat het CBK geen besprekingen. En in PiCarta staan volgens mij alleen maar besprekingen van de bibliotheekdienst. Dat zou, voor wat be-

foto Leo van Velzen

treft duizenden christelijke jeugdboeken, in één klap kunnen veranderen door bij die boeken een link op te nemen naar achterderug.nl. Of nog beter: door de complete besprekingen op te nemen bij de titelbeschrijvingen. Ik heb aan Strijbos gevraagd hoe hij hierover denkt. Hij zou het toejuichen, want ook hij wil dat de informatie op zijn site zo makkelijk te vinden is, ook via andere webpagina's. Bovendien is hij zich bewust van de kwetsbaarheid van een site die door een particulier wordt onderhouden.

Zelf beschik ik ook over een aantal interessante aanvullingen. In samenwerking met Strijbos digitaliseerde ik de meeste jaargangen van onder meer de 'IDIL-gids voor jeugdlektuur' (1949-1970). Ook daarin zijn duizenden besprekingen te vinden. Die zijn eruit te vissen en

kunnen zonder al te veel moeite worden toegevoegd aan het Centraal Bestand Kinderboeken, PiCarta en/of WorldCat. Natuurlijk ben ik me ervan bewust dat bij dergelijke recente bronnen het auteursrecht een probleem kan zijn. Maar ik weet ook dat dit probleem in de praktijk zelden opspeelt en deels kan worden voorkomen met een disclaimer ('laat rechthebbenden zich melden'). Zeker is dat er relatief eenvoudig, zonder grote investeringen, een koppeling kan worden gemaakt tussen vele duizenden Nederlandse jeugdboeken en de besprekingen ervan. In mijn ogen zou je hiermee een goudmijn ontsluiten, want jeugdboeken zijn buitengewoon interessante bronnen voor maatschappelijke veranderingen. Uit eigen ervaring kan ik zeggen dat zo'n koppeling toekomstige onderzoekers in ieder geval heel veel tijd zou schelen.

Ewoud Sanders

Taalhistoricus en journalist. Sanders is vaste medewerker van onder meer NRC Handelsblad en Onze Taal.